

Een Marx-citaat

Rudolf Boehm

Karl Marx: “Ricardo beschouwt met recht, voor zijn tijd, de kapitalistische productiewijze als de meest voordelige voor de productie in het algemeen, als de meest voordelige voor het voortbrengen van rijkdom. Hij wil *de productie omwille van de productie*, en dat is *juist*. Zou men willen beweren, zoals sentimentele tegenstanders van Ricardo gedaan hebben, dat de productie niet als zodanig het doel is, dan vergeet men dat productie omwille van de productie niets anders betekent dan ontwikkeling van de menselijke productieve krachten, dus *ontwikkeling van de rijkdom van de menselijke natuur als doel op zichzelf*. Stelt men, zoals Sismondi, het welzijn van de enkeling tegenover dit doel, dan beweert men dat men de ontwikkeling van de soort moet *stopzetten*, om het welzijn van de enkelingen te verzekeren, dat dus bijvoorbeeld geen oorlog gevoerd mag worden, waarin in ieder geval enkelingen kapotgaan. (Sismondi heeft enkel gelijk tegen de economen die deze tegenstelling *verdoezelen*, loochenen.) Dat deze ontwikkelingen van de bekwaamheden van de *menselijke* soort, hoewel ze aanvankelijk ten koste van de meerderheid van de individuele mensen en van gehele mensenklassen gebeurt, ten slotte dit antagonisme doorbreekt en samenvalt met de ontwikkeling van de ontwikkeling van de individuele enkeling, dat dus de hogere ontwikkeling van de individualiteit enkel door middel van een historisch proces gekocht wordt waarin de individuen opgeofferd worden, dit wordt niet ingezien, afgezien van de onvruchtbaarheid van zulke stichtelijke beschouwingen, daar de voordelen van de soort in het mensenrijk, zoals in het dieren- en het plantenrijk, zich steeds

“Stelt men, zoals Sismondi, het welzijn van de enkeling tegenover dit doel, dan beweert men dat men de ontwikkeling van de soort moet stopzetten, om het welzijn van de enkelingen te verzekeren, dat dus bijvoorbeeld geen oorlog gevoerd mag worden, waarin in ieder geval enkelingen kapotgaan.”

doorzetten ten koste van de voordelen van de individuen, omdat deze voordelen van de soort samenvallen met de *voordelen van bijzondere individuen*, die tegelijk de kracht van deze bevoorrechten vormen.

De meedogenloosheid van Ricardo was niet alleen *wetenschappelijk eerlijk*, maar *wetenschappelijk geboden* voor zijn standpunt. Het is hem echter dan ook geheel onverschillig, of de verdere ontwikkeling van de productieve krachten grondeigendom of arbeiders doodslaat. Wanneer deze vooruitgang het kapitaal van de industriële bourgeoisie waardeloos maakt, dan is het hem eveneens welgekomen. Wanneer de ontwikkeling van de productiekraft van de arbeid het *voorhanden* capital fixe met de helft devalueert, wat ligt dan daaraan?, zegt Ricardo. De productiviteit van de menselijke arbeid heeft zich verdubbeld. Dit is dus *wetenschappelijke eerlijkheid*. Wanneer de opvatting van Ric[ardo] geheel in het belang van de *industriële bourgeoisie* is, dan alleen slechts, *terwijl* en *in zoverre* hun belang samenvalt met dat van de productie of de productieve ontwikkeling van de menselijke arbeid. Waar zij in tegenstelling daarmee treedt, is hij evenzeer *meedogenloos* tegen de bourgeoisie, als hij het vaak tegen het proletariaat en de aristocratie is.”

(Karl Marx, *Theorien über den Mehrwert* (Vierter Band des “Kapitals”), Zweiter Teil, MEW. 26.2, S. 110-111; cursivering bij Marx; Nederlandse vertaling door Guy Quintelier)

Rudolf Boehm: Akkoord?